

IZ RIBARSKÉ PRAKSE

Evropska savetodavna komisija za slatkovodno ribarstvo pri FAO

(Izveštaj o radu VII-og redovnog zasedanja)

Uobičajeno posle svakog redovnog zasedanja Evropske savetodavne komisije za slatkovodno ribarstvo pri Organizaciji za poljoprivredu i ishranu Ujedinjenih nacija, »Ribarstvo Jugoslavije« donosi kratak pregled o radu i zaključcima, koje se tamo donose. Pre nego bih se zadržao na iznošenju o radu ovogodišnjeg VII zasedanja ove Komisije, smatram potrebnim, da ukratko upoznam naše članstvo o formiranju i dosadašnjem radu ove Komisije.

Ideja o formiranju Evropske savetodavne komisije za slatkovodno ribarstvo, ili skraćeno EIFAC, pri FAO, rodila se je još u vreme kada pri FAO nije postojao poseban odel za slatkovodno ribarstvo. Sa porastom značaja i uloge ribarstva uopšte, a posebno slatkovodnog, u ishrani stanovništva u svetu, razvojem same organizacije FAO pri Ujedinjenim nacijama, rasla je i potreba za realizaciju ove ideje za formiranje regionalne komisije, koja iz godine u godinu poprima sve veći i širi značaj i izvan svoga regiona. Prvo osnivačko zasedanje ove Komisije održano je 1960. godine u Dublinu (Irska). Jugoslavija je pružila veliku podršku ovoj ideji i među prvim je članicama Komisije. Prvom zasedanju prisustvovao je i zastupnik Jugoslavije drug Miran Svetina. Zadatak Evropske savetodavne komisije za slatkovodno ribarstvo formuliran je da, kao sastavni organ Departmana za ribarstvo pri FAO- radi na zaštiti, očuvanju riba i voda, kao i unapređenju slatkovodnog ribarstva i međusobne saradnje na polju ribarstva u regionu Evrope. Komisija svoje zadatke ostvaruje putem svojih redovnih sastanaka, koji se održavaju svake druge godine u mestu jedne od članica ove Komisije, putem simpozijuma, seminara ili organiziranjem posebnih radnih grupa za praktični rad i obuku po pojedinim pitanjima, zatim putem publikovanja izveštaja i referata, koji se podnose na svim sastancima Komisije, kao i publikovanja ono, što je od opšteg interesa za sve članice Komisije, te putem organiziranja posebnih sastanaka i kontakata na zahtev članica Komisije. Do sada ovoj Komisiji su pristupile i uzele učešće u radu sledeće zemlje: Austrija, Belgija, Bugarska, Kipar, Danska, Finska, Francuska, Grčka, Mađarska, Irska, Izrael, Italija, Holandija, Nemačka savezna republika, Norveška,

Poljska, Portugal, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Velika Britanija i Jugoslavija. Po propisima FAO svaku članicu zastupa državna delegacija, koju određuje Vlada svake zemlje članice. Prema tome, i svako istupanje delegata je u ime zemlje koju zastupa, a doneti zaključci su obavezni za sve članice ove Komisije. U periodu između zasedanja Komisija održava kontakte sa delegiranim predstavnicima zemalja članica ili posebnim komisijama. Za našu zemlju, pored Jugoslovenske nacionalne komisije za saradnju sa organizacijom za ishranu i poljoprivredu FAO pri UN, prvih godina kontakte je održavao drug Svetina Miran, koji je Jugoslaviju predstavljao i zastupao na prvom i drugom zasedanju, koje je održano 1962. godine u Parizu. Materijali sa zasedanja, pozivi i obaveštenja upućivani su preko gornjih kanala. Kasnije, za stalnog predstavnika Jugoslavije u ovoj Komisiji određen je bio drug Barišić koji, koliko mi je poznato, nije nikada prisustvovao ni jednom sastanku ove Komisije i preko njega su slati svi materijali. Sada se zvanični kontakti i distribucija materijala i obaveštenja vrši preko naše Nacionalne komisije za saradnju sa FAO, koja je saveznog značaja i u sastavu Saveznog Sekretarijata za poljoprivredu i šumarstvo.

Treće redovno zasedanje ove Komisije održano je u Scharflingu na Mondsee u Austriji. Na ovom zasedanju Jugoslaviju je predstavljao i podnio izveštaj o stanju i problemima ribarstva u Jugoslaviji K. Apostolski. Pored K. Apostolskog, nezvanično je na ovom zasedanju prisustvovao Ing. M. Sidorovski, za čije prisustvo je dobiveno posebno odobrenje na zasedanju, budući se po propisima ne dozvoljava učestvovanje u radu Komisije delegatima, koji nisu zvanično od Vlada zemalja članica imenovani. Na zasedanju Komisija je konstituirala svoje tri podkomisije, i to:

I. Podkomisija za gospodarenje na otvornim vodama,

II. Podkomisija za uzgoj riba u ribnjacima i bolestima riba, i

III. Podkomisija za zagađenje i zaštitu voda.

Delegat Jugoslavije, K. Apostolski, pored izveštaja o stanju ribarstva na zasedanju je podnio referat

o rezultatima uzgoja riba u akumulacijama u Jugoslaviji. Jugoslavija je na ovom zasjedanju dobila određeno priznanje, a delegat prof. K. Apostolski izabran je za podpredsednika Komisije.

Rad četvrtog zasjedanja, verujem, svima je dobro poznat, budući je održano u Jugoslaviji. Značaj ovog zasjedanja je u tome, da su svi učesnici poneli impresivne utiske o veličini jugoslovenskog ribnjačarstva, uvršćujući ga među prve u Evropi. Posle ovog sastanka ugled Jugoslavije u Komisiji je znatno porastao.

Sledeće, peto zasjedanje, održano je u Rimu, a šesto u Krakovu, u Poljskoj. O radu ovih zasjedanja objavljen je pregled u »Ribarstvu Jugoslavije«. Na oba ova zasjedanja jugoslovensku delegaciju su sačinjavali: prof. K. Apostolski, Dr D. Janković i Dr V. Mitrović. Pada u oči dosta veliko angažovanje jugoslovenskih stručnjaka i naučnih radnika u radu Komisije. Tako je prof. K. Apostolski na oba ova zasjedanja izabran za podpredsednika podkomisije za uzgoj riba u ribnjacima i bolesti riba, Dr Vera Mitrović u radnu grupu za problem zagađenja i zaštite voda, Dr Ida Mihajlović i Dr Nikola Fijan u radnu grupu za ishranu riba u ribnjacima, Dr Krešimir Pažur u radnu grupu za ekonomiku slatkovodnog ribarstva i uzgoj riba u ribnjacima, i slično.

Ove godine, u vremenu od 24. do 29. aprila, u Amsterdamu u Holandiji održano je VII redovno zasjedanje Evropske savetodavne komisije za slatkovodno ribarstvo (EIFAC). Komisija je radila na plenarnim sastancima i na sastancima po podkomisijama i po radnim grupama. Jugoslovensku delegaciju sačinjavali su: prof. K. Apostolski i Doc. Dr N. Fijan. Prof. Apostolski je i po treći put izabran za podpredsednika Podkomisije za uzgoj riba u ribnjacima i bolesti riba.

PLENARNA SEDNICA

Na plenarnim sednicama podneti su izveštaji i tretirana je problematika o sledećem:

— Nacionalni izvještaj zemalja članica EIFAC-a o stanju i problemima ribarstva u periodu između zasjedanja EIFAC-a. Za Jugoslavije izvještaj o stanju, postignutim rezultatima i tekućim problemima podnio je prof. K. Apostolski.

— Odnosi i suradnja sa sličnim međunarodnim organizacijama u Evropi i ostalim delovima sveta;

— Učešće EIFAC-a na Konferenciji U.N. u Stokholmu po problemima »Čovek i biosfera«;

— Informacija u vezi pripreme i izdavanja višejezičnog rečnika važnijih termina, imena riba, alata i sličnog u ribarstvu.

ZASEDANJE PODKOMISIJE I

— GOSPODARENJE OTVORENIM VODAMA

Na zasjedanju ove podkomisije, pod predsedništvom Dr Backila (Poljska), referati, naučna saopštenja i doneti zaključci o:

— **Ekonomski značaj sportskog i profesionalnog ribarstva** — Referat je delo kolektivnog rada specijalne grupe. U njemu je ukazano ogroman i neprocenjiv značaj sportskog ribolova u zemljama Evrope, osobito u rekreaciji industrijskog stanovništva. Nakon diskusije predstavnika Holandije o socijalnom aspektu sportskog ribolova, donet je zaključak, da se nastavi rad na proučavanju ekonomskog značaja sportskog i profesionalnog ribarstva, sa posebnim akcentom o socijalnom aspektu sportskog ribolova u rekreaciji industrijskog stanovništva.

— **Procena ribolovnih voda i ribljih populacija** — Cilj referata, koji je takođe delo kolektivnog rada, je da se nađe najbrža i najjednostavnija metoda procenivanja ribolovnih voda i ribljih populacija u njima, na bazi koje bi se predlagale mere o racionalnom gospodarenju i iskorišćavanju otvorenih voda, kao i zaštite voda od zagađenja. Konstatirajući da rad po ovom problemu nije bio kompletan, preporučeno je: da se nastavi rad na iznalaženju metoda kvantitativnog i kvalitativnog određivanja ribljih populacija i da se razmotri mogućnost održavanja Simpozijuma po ovom problemu u okviru sledećeg zasjedanja EIFAC-a.

— **Određivanje starosti riba otvornih voda** — Uzimajući kao bazu rad Dr Sych-a (Poljska) o metodi određivanja starosti riba, naglašeno je i preporučeno, da se isti publikuje na engleskom, francuskom, španskom i ruskom jeziku, kako bi postao dostupan svim članicama EIFAC-a. Konstatirajući posebni značaj ovog problema za kvantitativno i kvalitativno određivanje ribljih populacija, preporučeno je, da se ostvari puna saradnja sa Ihtološkim i Biološkim udruženjem Velike Britanije i da se učestvuje u radu Seminara o određivanju starosti riba, koji se održava u Readingu (Engleska) u 1973. godini.

— **Izveštaj radne grupe o tehničkim ribolova za jegulje** — Radna grupa obavestila je učesnike da je u oktobru 1971. godine u Hamburgu održan seminar o ribolovnoj tehnici za jegulju i da je ovaj izvještaj već pripremljen za publikovanje u okviru redovnih edicija EIFAC-a.

ZASEDANJE PODKOMISIJE II

— UZGOJ RIBA U RIBNJACIMA I BOLESTI RIBA

U okviru rada ove podkomisije, kojoj je predavao van Drimmelen (Holandija), podneta su sledeća saopštenja, izveštaji i referati:

— **Pregled sadašnjeg stanja akvakulture i aktivnosti naučnih službi za ribarstvo u okviru regiona EIFAC** — Iscrpni referat o ovom problemu, kojeg je pripremio i podnio Dr K. Tiewes (Nemačka), sadrži podatke o: Institutima koji se bave izučavanjem ribarstva u regionu EIFAC-a, njihovoj kadrovskoj i tehničkoj opremljenosti, kao i angažiranosti na polju akvakulture. Pored ovog, u izveštaju su detaljno izneti programi naučnih tema i rada pojedinih instituta, kao i programi, koji se planiraju u bliskoj budućnosti da budu realizirani. Nakon iscrpne diskusije zaključeno je: da se ispita mogućnost organizovanja kooperativnog programa za naučna istraživanja na polju akvakulture. Za ovu svrhu Sekretarijat EIFAC-a da ispita spremnost i saglasnost članica za participiranje u kreiranju ovakvog programa. Kooperativni program, između ostalog, trebao bi da bude angažovan u razradi sledećih problema:

a) iznalaženje jeftine hrane za ishranu pastrva i šarana;

b) iznalaženje pogodnih surovina koja bi zamenila animalne proteine u ribljoj hrani;

c) genetska selekcija i hibridizacija domaćeg šarana;

d) uzgoj riba u kavezima u slatkoj, morskoj, i bočatnoj vodi, kao i u termalnim prirodnim i veštačkim vodama (iz termocentrala); i

e) uzgoj i ishrana jegulja u ribnjacima.

— **Ekonomski i tehnički ocena raznih vidova uzgoja riba u ribnjacima** — Izveštaj po ovom problemu kojeg je pripremila posebna radna grupa, zadržao se na sledećem:

a) ustanovljavanje cene koštanja ribe uzgojene u ribnjacima;

b) ocenjivanje ekonomičnosti i rentabilnosti investicija;

c) mogućnost povećanja produktivnosti postojećih ribnjaka;

d) komparativna analiza uzgoja u svakoj zemlji posebno; i

e) ispitivanje mogućnosti pružanja pomoći u izgradnji novih ribnjaka.

Po iscrpnoj diskusiji i sagledavanju problema i njegove važnosti za proširenje akvakulture u regionu EIFAC, preporučeno je, da se istraživanja nastave u sledećem bienalu i da vlade članica EIFAC preduzmu sve i obezbede prikupljanje podataka po upitniku FAO.

— **Kontrolirano razmnožavanje kultiviranih vrsta riba** — Po ovom problemu saopšteno je, da je seminar, koji se trebao održati u 1971. godini odložen, te je preporučeno, da se u 1973. godini organizuje u Hamburgu. U koliko se posle održavanja seminara dođe do ubeđenja o potrebi daljeg rada na ovom problemu, naglašena je mogućnost da se održi u 1975. godini drugi seminar u Mađarskoj.

— **Izveštaj sa seminara o tehnologiji pripremanja riblje hrane i ishrane riba u ribnjacima** — Seminar u organizaciji EIFAC-a i Federalne službe za ribarstvo i lovstvo SAD, održan je u Stuttgartu, Arkansas, SAD. Pored predavanja istaknutih profesora i naučnika o problemu ishrane riba i pripreme riblje hrane, izvršena je poseta fabrikama za riblju hranu, kao i farmi za uzgoj »kanalskog somića«. Materijali sa Seminara su pripremljeni i u saradnji sa Federalnom službom za ribarstvo i lovstvo SAD publikovani u posebnoj ediciji. S obzirom na važnost problema u razvoju ribarstva (akvakulture) preporučeno je:

a) da se podpomognu bazična istraživanja na ovom polju u regionu EIFAC-a i uz pomoć FAO da se kreira posebni program ovakvih istraživanja. Poželjno bi bilo, da ovaj program bude pod okriljem Programa za razvoj Ujedinjenih nacija. Budući je već programiran za Evropu, poželjno bi bilo da bude lociran u jednu od zemalja-članica EIFAC-a;

b) da se uz pomoć bibliografskog servisa FAO izradi bibliografija o ishrani toplovodnih vrsta riba, slično kako je pripremljena za salmonidne ribe; i

c) referati, članci i drugi materijali iz oblasti ishrane riba i tehnologije pripremanja hrane, publikovani

na jezicima stranim za zapadnu Evropu (japanski, ruski i dr.), da se po mogućstvu prevedu na engleski i francuski jezik.

— **Pregled opreme za ishranu riba u ribnjacima** — Referat, koji je pripremio J. Berka (Čehoslovačka) sadrži opis postojeće stacionarne i pokretne opreme (samohranilice) za ishranu riba na ribnjacima.

ZASEĐANJE PODKOMISIJE III — ZA ZAGABENJE I ZASTITU VODA

U okviru rada ove podkomsije, kojoj je predavao Dr. Holden (Engleska), razmotreni su sledeći izveštaji:

— **Kriterij kvaliteta vode za slatkovodne ribe Evrope** — Posebna radna grupa eksperata po ovom problemu pripremila je izveštaj o kriteriju kvaliteta vode u odnosu na amonijak i fenole, za koji je donet zaključak da se publikuju u redovnim edicijama EIFAC-a. Za dalji rad ove grupe preporučeno je da se nastave ispitivanja o izradi kritičkog pregleda literature o kiseoniku, hloru, cinku i živi, s ciljem određivanja mogućih kriterija za slatkovodne ribe.

— **Standardizacija toksičnih ogleda sa ribama** — Konstatirajući odsustvo standarda ovakvih ogleda podkomsija je zatražila pomoć EIFAC-a u omogućavanju produžetka rada po ovom problemu.

— **Metode bioloških monitora** — Podnoseći izveštaj o ovom problemu preporučeno je da se za sledeće zasedanje Komisije pripremi referat o mogućnosti korišćenja bioloških monitora u određivanju kriterija voda i gazdovanju na otvorenim vodama.

— **Količine polutanata u mesu riba** — Istraživanja po ovom problemu su započeta, te je, sagledavajući važnost ovog problema, preporučeno da se ova istraživanja nastave i da članice EIFAC-a pruže punu pomoć svim institucijama, koje rade na ovom pravcu.

Na kraju treba podvući, da je u okviru zasedanja Komisije, kako je uobičajeno, održan Simpozium. Ovog puta Simpozium je bio po temi: »Zarazne bolesti riba u Evropi« i održan je u vremenu od 20. do 24. aprila. Simpoziumu je predsedavao Prof. Dr Ivo Tomašec, čime je odati posebno priznanje prof. Tomašecu za njegov dugogodišnji rad, a preko njega i jugoslovenskom ribnjačarstvu. Verujem da će o Simpoziumu biti posebno obaveštenje u »Ribarstvu Jugoslavije«.

Prof. K. Apostolski